

Pressemelding fra boligutvalget

En sosial boligpolitikk for fremtiden

Langt fra alle bor godt og trygt her i landet. Dette er den største utfordringen i den sosiale boligpolitikken i dag. Flere må få en bolig og et hjem å organisere sin liv ut fra. Skal vi få til dette må kommunene få større handlingsrom og det boligpolitiske ansvaret må tydeliggjøres.

Dette er essensen i boligutvalgets innstilling, NOU 2011: 15 Rom for alle – en sosial boligpolitikk for fremtiden. Boligutvalget har vært ledet av ordfører i Steinkjer Bjørn Arild Gram. Utvalgets innstilling ble i dag overlevert Kommunal- og regionalminister Liv Signe Navarsete. Utvalgets mandat har vært å drøfte og gi anbefalinger om hvordan sentrale oppgaver i den sosiale boligpolitikken skal løses i årene framover.

150 000 personer som ikke får tilstrekkelig hjelp

Utvalget anslår at rundt 150 000 personer ikke får den hjelpen de trenger for å dekke et av sine basisbehov – nemlig det å bo godt og trygt. Dette er et høyt tall og en klar indikasjon på at det gjenstår store oppgaver i den sosiale boligpolitikken i årene framover. Disse 150 000 er husstander med lav inntekt og som har en utilfredsstillende bosituasjon. De har ulike former for boligproblemer. Noen av disse problemene kan løses på en enkel måte, mens andre problemer bare kan la seg løse gjennom langsiktighet, tverrfaglig kompetanse og tilstrekkelige ressurser i kommunene.

De fleste vanskeligstilte på boligmarkedet leier bolig. Aleneboende er overrepresentert og flest vanskeligstilte finner vi i Oslo. Tre av fire har vedvarende lavinntekt. Veien ut av lavinntekt og fattigdom går først og fremst gjennom økt arbeidstilknytning. Av utvalgets analyser framkommer det at en av tre vanskeligstilte på boligmarkedet ikke er yrkesaktiv.

Bolig gir mer velferd

Boligens betydning i velferdspolitikken er underkommunisert. Utvalget finner at bolig, sammen med helse, utdanning og inntektssikring, må forankres som den fjerde av velferdspolitikkenes pilarer. Dette må skje gjennom en forsterket Husbank og ikke minst gjennom klarere juridiske rammer i kommunene for det boligsosiale ansvaret. En aktiv boligpolitikk lønner seg for både den enkelte, for kommunen og for samfunnet som et hele. Kommunene må imidlertid sikres tilstrekkelige økonomiske rammer for å ivareta sitt ansvar.

Boligsosialt løft i kommunene

Det boligsosiale arbeidet er sammensatt og krevende. Skal kommunene utnytte sitt handlingsrom må de ha eierskap til oppgavene og også ha tilstrekkelig kompetanse til å løse disse oppgavene. Kommunene står overfor store velferdsoppgaver. Å løse disse oppgavene krever evne til å finne helhetlige og individuelt tilpassede løsninger der den enkeltes bolig- og omsorgsbehov ivaretas.

Boligeie for flere vanskeligstilte

Eierlinja i norsk boligpolitikk er allerede blitt strukket langt. De fleste nordmenn eier sin bolig. Likevel går utvalget inn for at flere skal få mulighet til å eie sin egen bolig. Dette kan synes paradoksalt, men utvalget har fått avdekket et betydelig og bærekraftig potensial for å få flere vanskeligstilte i eid bolig. Boligeie har mange fordeler og bør bli mulig også for dem som i dag står utenfor. For mange vil boligeie være et både bedre og rimeligere alternativ enn å leie bolig. Vanskeligstilte bør imidlertid skjermes bedre mot risiko enn i dag. Utvalget foreslår at startlån med tilhørende tapsfond samt det strengt behovsprøvde boligtilskuddet må kunne brukes mer fleksibelt enn i dag. Økt eieretablering vil i stor grad være mulig innenfor dagens statlige bevilgninger til disse formålene.

Et mer velfungerende leiemarked

De fleste er innom leiemarkedet i løpet av livet. For mange er det å leie bolig det mest hensiktsmessige i perioder av livet. Andre blir boende langvarig og ufrivillig til leie. Utvelgelses- og diskrimineringsmekanismer i leiemarkedet innebærer at enkelte står overfor et spesielt dårlig og dyrt leietilbud. Utvalget viser i sin innstilling til at vanskeligstilte og etniske minoriteter gjennomgående betaler høyere husleie og opplever vilkårlige oppsigelser og leieforhøyelser.

Det private leiemarkedet er imidlertid vanskelig å regulere. Utvalget anbefaler blant annet økt bygging av studentboliger, utvidelse av Husleietvistutvalget og en styrket leieboerorganisering. For mange vanskeligstilte leiere finner vi ikke løsningen i leiemarkedet, men i eiemarkedet.

Om boligutvalget

Boligutvalget ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 21. mai 2010. Endelig dato for avlevering av innstillingen ble satt til 11. august 2011. I etterkant av hendelsene 22. juli 2011 ble ny dato for avlevering satt til 18. august. Utvalgets arbeid ble avsluttet i juni 2011.

Utvalget har bestått av ordfører i Steinkjer Bjørn Arild Gram (leder), fylkesmann Kirsti Kolle Grøndahl (Buskerud), forskningsleder Viggo Nordvik (NOVA), forskningsleder Inger Lise Skog Hansen (Fafo), professor Jan Fridthjof Bernt (Universitetet i Bergen), rådmann Inger Østensjø (Stavanger kommune), boligsjef Roar Stangnes (Tromsø kommune), administrerende direktør Øystein Johannesen (Vestbo), konsernsjef Martin Mæland (OBOS) og lærer/stortingsrepresentant Lene Vågslid.